

SUOMEN LIIKUNTA JA URHEILU ry
FINLANDS IDROTT rf
FINNISH SPORTS FEDERATION

Kansallinen LIIKUNTATUTKIMUS 2005-2006

VAPAAEHTOISTYÖ

Liikuntatutkimus
on ainoa
säännöllinen
liikunnan
harrastamisen
trenditutkimus
Suomessa.

Suomen Liikunta ja Urheilu | Suomen Kuntoliikuntaliitto | Nuori Suomi
Olympiakomitea | Helsingin kaupunki | TNS Gallup | Opetusministeriö

OPETUSMINISTERIÖ

Kansallinen liikuntatutkimus 2005-2006

Vapaaehtoistyö

Suomen Liikunnan ja Urheilun (SLU), Suomen Kuntoliikuntaliitto ry:n, Nuori Suomi ry:n, Suomen Olympiakomitean, Helsingin kaupungin teettämä Kansallinen Liikuntatutkimus 2005–2006, jonka on toteuttanut TNS Gallup Oy. Tutkimus on tehty yhteistyössä opetusministeriön kanssa.

SLU:n julkaisusarja 6/06

ISSN: 1455-9781

ISBN: 952-5062-75-9

Suomen Liikunta ja Urheilu ry

Finlands Idrott rf

Käyntiosoite: Radiokatu 20

00240 Helsinki

Postiosoite: 00093 Helsinki

www.slu.fi

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Liikunnan kansalaistoiminta	6
3	Kilpailujen paikan päällä tapahtuva seuraaminen	23
4	Liikuntaharrastuksiin käytettävät varat	29
5	Lajit, joissa kansalaiset toivovat kansainvälistä menestymistä.....	34

1 Johdanto

Tutkimus on Suomen Liikunnan ja Urheilun (SLU), Nuori Suomi ry:n, Suomen Olympiakomitean, Helsingin kaupungin sekä Suomen Kuntoliikuntaliitto ry:n teettämä Kansallinen liikuntatutkimus 2005-2006, jonka on toteuttanut TNS Gallup Oy. Tutkimus on tehty yhteistyössä opetusministeriön kanssa.

Tässä osaraportissa kerrotaan liikunnan ja urheilun kansalaistoiminnasta 19-65-vuotiaiden keskuudessa. Raportti sisältää tiedot aikuisväestön osallistumisesta liikunnan ja urheilun vapaaehtoistyöhön tai luottamustehtäviin sekä tiedot kilpailujen paikan päällä tapahtuvasta seuraamisesta ja liikuntaan kohdistuvan rahankäytön.

TNS Gallup Oy on toteuttanut tutkimuksen puhelinhaastatteluina helmikuun 2005 ja tammikuun 2006 välisenä aikana. Joka kuukausi on tehty keskimäärin 500 haastattelua heinäkuuta lukuun ottamatta. Kaikkiaan haastatteluja tehtiin 5.510. Tutkimusnäyte edustaa maan 19-65-vuotiasta väestöä (Ahvenanmaa pois lukien). Otoksen muodostaminen on toteutettu monivaiheisena ositettuna otantana siten, että lopputuloksena on edustava otos aikuisväestöstä.

Myös vuosina 1997-98 ja 2001-2002 toteutettiin tutkimus, jossa koottiin tiedot yhteensä 5.500 suomalaisen liikuntakäyttäjistä. Tutkimusmetodiikka oli tässä tutkimuksessa pääpiirteissään sama kuin nyt toteutetussa. Helmikuusta 2005 lähtien on vuoden aikana kuukausittain toteutettu 500 haastattelua lukuun ottamatta heinäkuuta. Ympäri vuoden jatkuvalla aineistonkeruulla on haluttu asettaa eri urheilulajit tasaveroiseen asemaan vuodenaikojen suhteen.

Kaikkien otantatutkimuksien tuloksiin sisältyy tietty epävarmuus mahdollisten satunnaisvirheiden takia. Epävarmuustekijää hallitaan laskemalla mahdollisten virheiden esiintymistodennäköisyyden pohjalta luottamusvälejä eri suurille otoksille tai niiden osille. Tietyille tutkimustulokselle laskettu luottamusväli osoittaa ne raja-arvot, joiden väliin perusjoukkoa koskeva tulos jää tietyllä varmuudella. Jos luottamusvälin laajuus sovitaan 95 %: tasolle, niin tutkimusta toistettaessa viidessä tapauksessa sadasta osuisi otannan näyttämä tulos sattuman johdosta luottamusvälin ulkopuolelle. Tällä luottamustasolla esim. liikunnan kansalaistoimintaa osallistuvien määrä 16 % merkitsee käytetyllä otoskoolla 15 %-17 % eli 490.000-565.000 seuroissa harrastavaa.

Mikäli tarkastellaan jalkapallon puitteissa vapaaehtoistyötä tekeviä (ks. liitetaulukko 1.) niin 95 % varmuustasolla toimijoiden määrä on noin 82.000-112.000 välillä tutkimustuloksen ollessa 96.000. Nämä esimerkit on tarkoitettu lukuohjeeksi kun kansalaistoimintaan osallistuvien määriä arvioidaan. Tutkimuksessa oli tälläkin kertaa useampia lajeja, joissa haastattelut eivät tuottaneet yhtään lajin vapaaehtoistyötä tekevää esim. pöytätennis ja vesihiihto. Näillä lajeilla on todellisuudessa tietystikin runsas joukko vapaaehtoistyötä tekeviä, mutta joita ei sattumasta johtuen osunut yhtään tutkimuksen otokseen.

2 Liikunnan kansalaistoiminta

Yli puoli miljoonaa aikuista mukana liikunnan kansalaistoiminnassa

Tutkimuksessa selvitettiin, miten kansalaiset osallistuvat vapaaehtoistyöhön tai luottamustehtäviin liikunnan parissa. Vastajilta kysyttiin, ovatko jollakin tavoin mukana liikunnan vapaaehtoistoiminnassa tai liikunnan kansalaistoiminnassa.

Kaikkiaan 16 % tutkimuksen kohteena olevasta aikuisväestöstä (19-65-vuotiaat) on jollakin tavoin mukana organisoidussa liikunnan kansalaistoiminnassa. Lukumääränä tämä tarkoittaa noin 532.000 ihmistä. Luku on likimain samaa tasoa kuin edellisessä tutkimuksessa, mutta noin 100.000 enemmän kuin vuosina 1997-98. Keskimäärin tähän toimintaan kuluu noin 10 tuntia kuukaudessa.

Taulukko 1. Liikunnan vapaaehtois- tai kansalaistoimintaan osallistuminen vuosina 1997-98, 2001-2002 ja 2005-06.

	1997-98		2001-2002		2005-06	
	%	Lkm.	%	Lkm.	%	Lkm.
Kaikki	14	435.000	16	509.000	16	532.000
Miehet	17	265.000	18	291.000	19	311.000
Naiset	11	170.000	14	218.000	13	221.000
Pääkaupunkiseutu	12	65.000	15	75.000	14	84.000
Työntekijä	14	135.000	14	138.000	15	152.000
Alempi toimihenkilö	18	70.000	20	110.000	17	84.000
Ylempi toimihenkilö	19	75.000	18	85.000	21	113.000
Johtava asema	19	25.000	27	37.000	22	33.500
Yrittäjä	17	55.000	18	51.000	19	50.000
Maanviljelijä	11	15.000	16	17.000	13	9.000
Opiskelija	12	30.000	11	22.000	14	42.000
Kotiäiti/-isä	6	5.000	6	5.000	11	8.500
Eläkeläinen	6	25.000	10	34.000	11	34.500

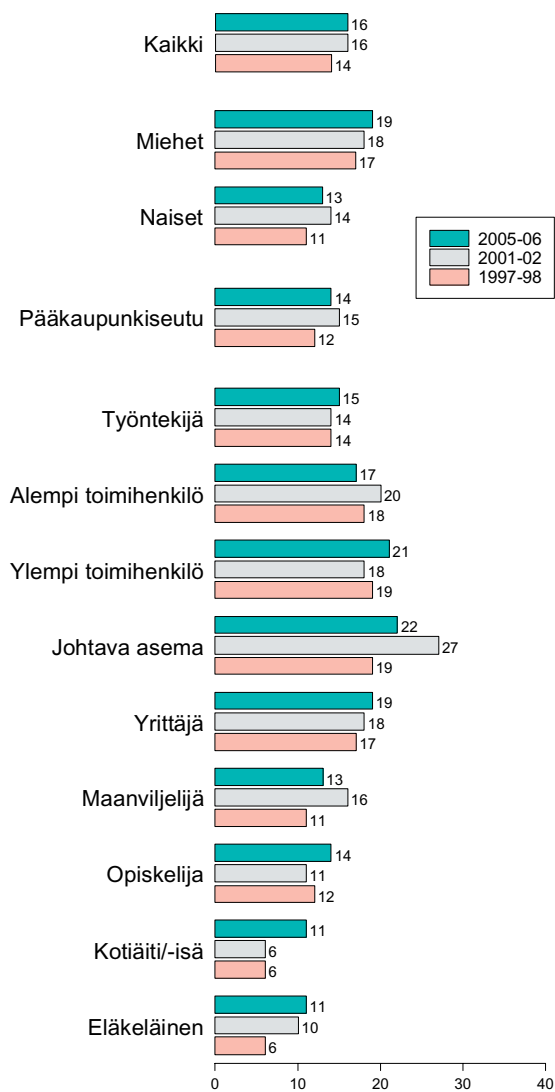
Liikunnan kansalaistoiminta vetoaa voimakkaammin miehiin kuin naisiin. Miesten suhteellinen osuus on kasvanut johdonmukaisesti viime vuosikymmenen puolesta välistä. Naisten keskuudessa osallistuminen vapaaehtoistoimintaan näyttää jääneen 13-14 prosentin tasolle.

Pääkaupunkiseudulla väestö on aiemmin osallistunut vapaaehtoistyöhön vähemmän innokkaasti kuin maan muissa osissa ja tilanne ei ole muuttunut edellisestä tutkimuksesta. Suur-Helsingin asukkaista n. 84.000 on nykyisin toiminnassa mukana.

Työntekijät muodostavat lukumääräisesti suurimman yksittäisen väestöryhmän liikunnan kansalaistoiminnassa. Työntekijöitä on mukana toiminnassa viisinkertainen määrä verrattuna johtavassa asemassa toimiviin ja enemmän kuin ylempiä toimihenkilöitä ja johtajia yhteensä.

Liikuntatutkimus 2005-2006

Kuvio 1. Liikunnan vapaaehtois- tai kansalaistoimintaan osallistuminen vuosina 1997-1998, 2001-2002 ja 2005-06 (%).

TNS Gallup Oy 2006 / PGraphics

Suhteellisin luvuin vapaaehtoistyö ja luottamustehtävät kuitenkin kiinnostavat keskimääräistä useammin johtavassa asemassa toimivia sekä ylempiä toimihenkilöitä. Myös yrittäjät voidaan mainita.

Tuloksista näkyy, että johtajien, alempien toimihenkilöiden ja viljelijöiden into on hieman hiipunut neljän vuoden takaisesta. Sen sijaan ylempiä toimihenkilöitä ja työntekijöitä on mukana toiminnassa suhteellisesti ja absoluuttisesti aiempaa enemmän.

Eri ikäryhmien osallistuminen liikunnan vapaaehtois- tai kansalaistoimintaan 2005-06:

19-25-vuotta	13 %	62.000
26-35-vuotta	15 %	111.000
36-49-vuotta	23 %	232.000
Yli 50-vuotta	12 %	127.000

Eri ikäluokista innokkaimmin vapaaehtoistoimintaan osallistuvat keski-ikäiset (23 %). Ryhmään kuuluvien osallistumista selittää monesti omien lasten liikunnan harrastaminen urheiluseuroissa. Yli 50-vuotiaiden keskuudessa osallistuminen on selvästi vähäisempää kuin 35-49-vuotiaiden parissa. Tulos kieli epäsuorasti siitä, että lähes joka toinen aikuinen jättää vapaaehtoistoiminnan omien lasten aikuistuessaa.

Taulukko 2. Eri liikkujatyyppeihin samaistuvien osallistuminen liikunnan vapaaehtois- tai kansalaistoimintaan (%).

	2001-02	2005-06
	%	%
Kilpaurheilija	47	50
Kuntourheilija	26	25
Kuntoliikkuja	17	14
Terveysliikkuja	10	14
Arki- ja hyötyliikkuja	10	10
Satunnaisliikkuja	8	11
Liikunnallisesti passiivinen	6	8
Muut	10	7

Vapaaehtoistoiminnassa mukana olevat uhraavat asialle kymmenen tuntia kuukaudessa

Vapaaehtoistyössä mukana olevat käyttävät omaa aikaansa toimintaan noin 10 tuntia kuukaudessa. Käytetty aika on pysynyt kutakuinkin ennallaan verrattuna vuosiin 2001-02. Saattaa olla kuitenkin, että vapaaehtoistoimintaan käytetty aika on hieman vähentynyt.

Taulukko 3a. Liikunnan ja urheilun vapaaehtoistyöhön käytetty aika kuukaudessa (tuntia) 2001-02 ja 2005-06. Niiden keskuudessa, jotka toimivat po. tehtävissä.

	Keskimäärin kuukaudessa/tuntia	
	2001-02	2005-06
Kaikki	11	10
Miehet	12	11
Naiset	9	9
19-25-vuotta	16	10
26-35-vuotta	8	12
36-50-vuotta	11	11
Yli 50-vuotta	10	8
Pääkaupunkiseutu	12	12
Uusimaa	12	11
Muu Etelä-Suomi	11	12
Itä-Suomi	7	9
Väli-Suomi	9	9
Pohjois-Suomi	12	9

Vapaaehtoistoimintaa käytetyssä ajassa on eroja väestöryhmien keskuudessa. Toimintaa osallistuvat miehet (11 tuntia) käyttävät kuukaudessa enemmän aikaa kuin naiset (9 tuntia).

Pääkaupunkiseudulla käytetään liikunnan vapaaehtoistyöhön aikaa hieman enemmän kuin muualla Suomessa. Pohjois-Suomessa asuvat ovat vähentäneet vapaaehtoistyöhön käyttämää aikaa ja Itä-Suomessa asuvat ehkä lisänneet.

Eri ammattiryhmistä eniten aikaa vapaaehtoistyöhön käyttävät alemmat toimihenkilöt ja työntekijät (molemmista keskimäärin 12 tuntia). Toiminnassa mukana olevat johtajat ehtivät uhrata vapaaehtoistyölle keskimäärin vain seitsemän tuntia kuukaudessa.

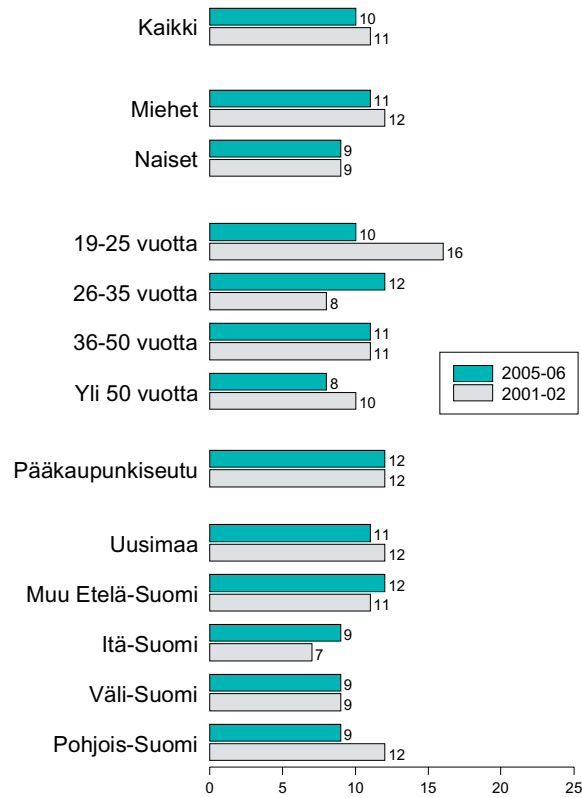
Taulukko 3b. Liikunnan ja urheilun vapaaehtoistyöhön käytetty aika kuukaudessa (tuntia). Niiden keskuudessa, jotka toimivat po. tehtävissä eräissä lajeissa.

	Keskimäärin kuukaudessa/tuntia	
	2001-02	2005-06
Jääkiekko	14	16
Jalkapallo	12	11
Lentopallo	10	10
Salibandy	10	9
Suunnistus	7	9
Hiihto	12	8
Yleisurheilu	9	8
Voimistelu	6	4

Jääkiekon parissa vapaaehtoistyötä tekevät käyttävät toimintaan keskimäärää enemmän aikaa kuukaudessa. Voimistelussa keskimääräinen vapaaehtoistyöhön käytetty aika on tuntuvasti muita lajeja pienempi.

Liikuntatutkimus 2005-2006

Kuvio 3a. Liikunnan ja urheilun vapaaehtoistyöhön käytetty aika kuukaudessa (tuntia) 2001-2002 ja 2005-2006. Niiden keskuudessa, jotka toimivat po. tehtävissä.

TNS Gallup Oy 2006 / PGraphics

Vapaaehtoistyössä mukanaolevat tekevät aiempaa enemmän päällekkäisiä tehtäviä

Tutkimuksessa kartoitettiin myös, missä tehtävissä kansalaistoimintaan osallistuvat henkilöt toimivat. On huomattava se, että sama henkilö voi toimia useissa eri tehtävissä (esim. ohjaajat ja valmentajat saattavat olla samoja henkilöitä). Keskimäärin kukin osallistuu kolmeen erityyppiseen tehtävään.

Taulukko 4. Liikunnan vapaaehtois- tai kansalaistoiminnassa toimivien määrät 2001-2002 ja 2005-06. Niiden keskuudessa, jotka toimivat po. tehtävissä (%).

		2001-02		2005-06
	%	Lkm.	%	Lkm.
'Jokapaikan höylänä', puuhaihmisena	34	170.000	42	222.000
Huoltotehtävissä	39	198.000	41	220.000
Muuna tukihenkilönä tai kannustajana	35	176.000	40	213.000
Toimitsija-, järjestely- tai myyntitehtävissä urheilutapahtumissa	30	155.000	37	195.000
Kyyditsijänä	33	168.000	36	194.000
Ohjaajana, kouluttajana tai apuohjaajana	31	155.000	33	173.000
Varainhankintatehtävissä	25	128.000	31	164.000
Hallinnollisissa tehtävissä	24	124.000	28	150.000
Valmentajana	19	98.000	21	109.000
Toimitsija-, järjestely- tai myyntitehtävissä kuntotapahtumissa	22	110.000	19	103.000
Tuomari- tai arviointitehtävissä	15	77.000	17	89.000
Muissa tehtävissä	5	24.000	2	13.000

Yli 200.000 aikuista on toiminut erilaisissa puuhatehtävissä "jokapaikan höylänä". Sama määrä on ollut huoltotehtävissä. Moni on antanut kannustusta tai eri tyyppistä tukea (213.000). Vajaat 200.000 suomalaista on kokenut monen urheilijan perheenjäsenen 'kohtalon' eli päässyt kyyditsemään.

Muista luvuista voi todeta mm., että varsinaisia valmentajia on 'karvan verran' yli 100.000 ja erilaisia ohjaajia, kouluttajia tai apuohjaajia runsaasti enemmän, 173.000.

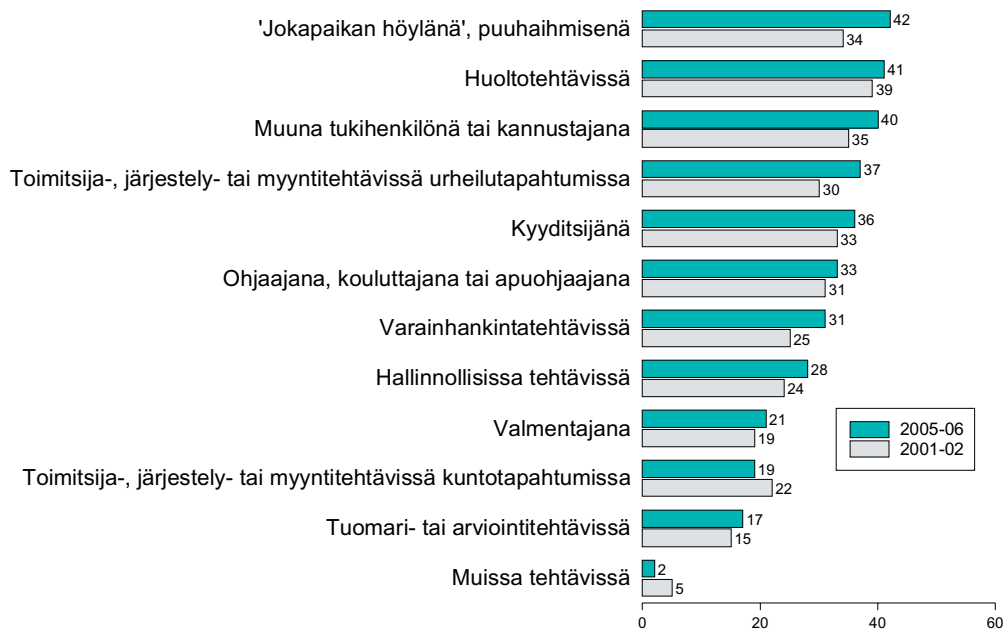
Varainhankinta ja hallinnolliset tehtävät lienevät aika tavalla samojen henkilöiden käsissä, luvut ovat lähes identtiset. Kuntotapahtumien toimitsija-, järjestely- ja myyntitehtäviin on osallistunut 103.000 henkilöä. Urheilutapahtumissa vastaavia tehtäviä on hoitanut tuntuvasti isompi joukko kansalaisia (195.000).

Erytymisissä tehtävissä toimiminen on yleistynyt aiemmasta tutkimuksesta. Tämä koskee kaikkia muita tehtäviä paitsi kuntotapahtumien toimitsija- ja myyntitehtäviä. Vapaaehtoistyössä mukanaolevat tekevät aiempaa enemmän päällekkäisiä tehtäviä, koska vapaaehtoistyössä mukana olevien määrä ei ole lisääntynyt samassa suhteessa ja toimintaan käytetty aika on pikemminkin vähentynyt kuin lisääntynyt. Yksi johtopäätös on se, että vapaaehtoistoiminta on tehostunut ja mukana olevat ehtivät enemmän vähemmässä ajassa.

Vapaaehtoistoimintaan osallistuu enemmän miehiä kuin naisia (erotus 90.000). Tästä luonnollisesti seuraa, että useimmilla tehtäväalueilla miehiä on enemmän kuin naisia. Selvästi miesvaltaisia ovat mm. valmentaminen, tuomari- ja arviointitehtävät, ohjaajana, kouluttajana tai apuohjaajana toimiminen ja hallinnolliset tehtävät.

Liikuntatutkimus 2005-2006

Kuvio 4. Liikunnan vapaaehtois- tai kansalaistoiminnassa toimivien määrät 2001-2002 ja 2005-06. Niiden keskuudessa, jotka toimivat po. tehtävissä (%).

TNS Gallup Oy 2006 / PGraphics

Taulukko 5. Liikunnan vapaaehtois- ja kansalaistoiminnan tehtävien jakaantuminen sukupuolen mukaan (% niiden keskuudessa, jotka toimivat po. tehtävissä).

	Miehet		Naiset	
	2001-02	2005-06	2001-02	2005-06
	%	%	%	%
Huoltotehtävissä	35	40	44	43
Muuna tukihenkilönä tai kannustajana	31	36	40	45
'Jokapaikan höylänä', puuhaihmisena	32	40	36	44
Kyyditsijänä	30	35	37	38
Ohjaajana, kouluttajana tai apuohjaajana	33	37	27	26
Toimitsija-, järjestely- tai myyntitehtävissä urheilutapahtumissa	33	39	29	34
Varainhankintatehtävissä	24	31	27	31
Hallinnollisissa tehtävissä	29	30	19	26
Toimitsija-, järjestely- tai myyntitehtävissä kuntotapahtumissa	19	20	25	19
Valmentajana	27	29	9	9
Tuomari- tai arviointitehtävissä	21	23	8	8
Muissa tehtävissä	4	2	5	3

Naisia on lukumääräisesti kaikissa tehtävissä vähemmän kuin miehiä. Kun asiaa tarkastelee suhteellisesti, voi löytää tiettyjä "naisvaltaisia" tehtäviä.

Hyvä esimerkki sellaisista on toiminta tukihenkilönä ja kannustajana. Liikunnan vapaaehtoistoimintaan osallistuvista naisista 45 prosenttia kertoi osallistuvansa toimintaa tällä tavoin. Miehistä niin tekee pienempi osa, 36 prosenttia. Muita vastaavia tehtäväalueita ovat huoltotehtävät sekä puuhaihmisena ja kyyditsijänä toimiminen.

Sukupuolten tehtäväjaon vertailu aiempiin tutkimuksiin kertoo, että miehet hoitavat aiempaa enemmän erilaisia vapaaehtoistehtäviä. Jonkinlaista roolijaon tasa-arvoistumista on havaittavissa siinä, että selvästi aiempaa useampi miehistä toimii huoltotehtävissä ja puuhaihmisena. Ero naisiin on kaventunut. Tasa-arvoistuminen näkyy myös siinä, että naiset ovat kuroneet miesten kaulaa kun puhutaan hallinnollisista tehtävistä. Sen sijaan valmennus-, ohjaus- ja tuomaritehtävissä miesten ja naisten välinen ero on, jos mahdollista, kasvanut entisestään.

Eri lajeissa vapaaehtoistyötä tekevät osallistuvat hyvin monenlaisiin toimintoihin. Lajien välillä on kuitenkin jonkin verran eroja. Seuraavassa on tarkasteltu tehtäviä ns. päälajien osalta (lajit, joissa eniten vapaaehtoistyöntekijöitä).

Jalkapallon parissa vapaaehtoistyötä tekevät toimivat keskimäärää useammin:

Kannustajina ja tukihenkilöinä	53 %
Kyyditsijöinä	52 %
Huoltotehtävissä	48 %
Varainhankintatehtävissä	40 %
Valmentajina	28 %

Jääkiekon parissa vapaaehtoistyötä tekevät toimivat keskimäärää useammin:

Kannustajina ja tukihenkilöinä	52 %
Jokapaikan höylänä, puuhamiehenä	50 %
Kyyditsijöinä	46 %
Toimitsija-, järjestely- ja myyntitehtävissä urheilutapahtumissa	44 %
Huoltotehtävissä	43 %
Varainhankintatehtävissä	34 %
Valmentajina	25 %

Hiihdon parissa vapaaehtoistyötä tekevät toimivat keskimäärää useammin:

Huoltotehtävissä	54 %
Toimitsija-, järjestely- ja myyntitehtävissä urheilutapahtumissa	55 %
Jokapaikan höylänä, puuhamiehenä	47 %
Toimitsija-, järjestely- ja myyntitehtävissä kuntotapahtumissa	39 %

Lentopallon parissa vapaaehtoistyötä tekevät toimivat keskimäärää useammin:

Tuomari- tai arviointitehtävissä	36 %
Hallinnollisissa tehtävissä esim. sihteerinä, puheenjohtajana	36 %
Valmentajina	28 %

Salibandyn parissa vapaaehtoistyötä tekevät toimivat keskimäärää useammin:

Kannustajina ja tukihenkilöinä	48 %
Jokapaikan höylänä, puuhamiehenä	48 %
Kyyditsijöinä	45 %
Ohjaajina, kouluttajina, apuohjaajina	43 %
Hallinnollisissa tehtävissä esim. sihteerinä, puheenjohtajana	42 %
Valmentajina	33 %
Tuomari- tai arviointitehtävissä	28 %

Suunnistuksen parissa vapaaehtoistyötä tekevät toimivat keskimäärää useammin:

Toimitsija-, järjestely- ja myyntitehtävissä urheilutapahtumissa	59 %
Kannustajina ja tukihenkilöinä	47 %
Huoltotehtävissä	55 %
Jokapaikan höylänä, puuhamiehenä	55 %
Kyyditsijöinä	55 %
Hallinnollisissa tehtävissä esim. sihteerinä, puheenjohtajana	41 %
Toimitsija-, järjestely- ja myyntitehtävissä kuntotapahtumissa	39 %

Voimistelun parissa vapaaehtoistyötä tekevät toimivat keskimäärää useammin:

Huoltotehtävissä	56 %
Jokapaikan höylänä, puuhamiehenä	47 %
Kyyditsijöinä	44 %
Varainhankintatehtävissä	40 %
Hallinnollisissa tehtävissä esim. sihteerinä, puheenjohtajana	31 %

Yleisurheilun parissa vapaaehtoistyötä tekevät toimivat keskimäärää useammin:

Kannustajina ja tukihenkilöinä	46 %
Huoltotehtävissä	45 %
Toimitsija-, järjestely- ja myyntitehtävissä urheilutapahtumissa	43 %
Hallinnollisissa tehtävissä esim. sihteerinä, puheenjohtajana	32 %
Tuomari- tai arviointitehtävissä	26 %
Toimitsija-, järjestely- ja myyntitehtävissä kuntotapahtumissa	24 %

Vapaaehtoistyö on usein lapsi- ja nuorisotoimintaa

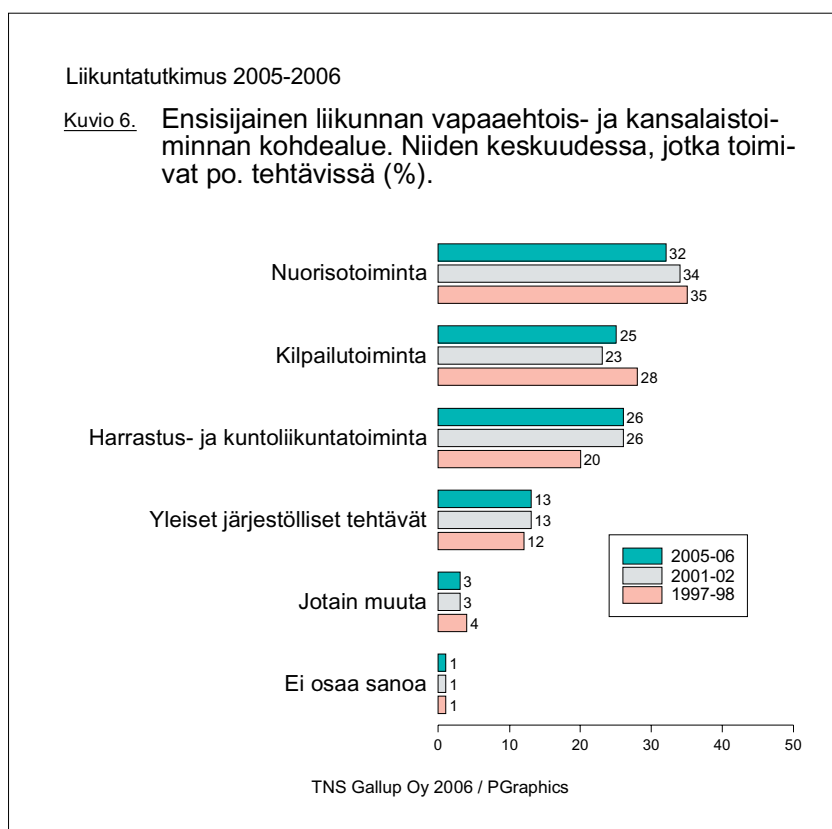
Tutkimukseen osallistuneilta tiedusteltiin myös vapaaehtoistoiminnan ensisijaista kohdealuetta. Useimmiten toiminta on luonteeltaan lapsi- tai nuorisotoimintaa (32 %). Kilpailutoiminta on ensisijaista neljäsosalle (25 %) liikunnan vapaaehtois- ja kansalais-toiminnassa mukana olevalle. Käytännössä neljännes valitsee ensisijaiseksi kohteeksi myös harrastus- ja kuntoliikuntatoiminnan (26 %).

Yleiset järjestölliset tehtävät ja muu toiminta on ensisijaista joka seitsemännelle mukanaolijalle.

Taulukko 6. Ensisijainen liikunnan vapaaehtois- ja kansalaistoiminnan kohdealue. Niiden keskuudessa, jotka toimivat po. tehtävissä (%).

	1997-1998	2001-2002	2005-06
	%	%	%
Nuorisotoiminta	35	34	32
Harrastus- ja kuntoliikuntatoiminta	20	26	26
Kilpailutoiminta	28	23	25
Yleiset järjestölliset tehtävät	12	13	13
Jotain muuta	4	3	3
Ei osaa sanoa	1	1	1

Tilanne on muuttunut suhteellisesti siten, että kilpailutoiminnan painoarvo on hieman lisääntynyt. Nuorisotoiminnan kohdalla on havaittavissa pientä painoarvon vähentymistä. Kokonaisuudessaan muutokset ovat kuitenkin vähäisiä.

Taulukko 7. Ensisijainen liikunnan vapaaehtois- ja kansalaistoiminnan kohdealue. Niiden keskuudessa, jotka toimivat po. tehtävissä (%).

	Miehet	Naiset		97-98	01-02	05-06
	97-98	01-02	05-06			
	%	%	%	%	%	%
Nuorisotoiminta	31	34	32	41	35	34
Harrastus- ja kuntoliikuntatoiminta	20	25	24	20	27	30
Kilpailutoiminta	33	25	28	22	20	19
Yleiset järjestölliset tehtävät	13	13	13	10	13	12
Jotain muuta	2	2	1	6	6	4
Ei osaa sanoa	1	1	1	1	2	1

Vapaaehtoistehtävien sukupuolen mukainen työnjako näkyy myös ensisijaisten kohdealueiden valinnassa. Miehet toimivat naisia useammin kilpailutoiminnan sektorilla ja naiset puolestaan lapsi- ja nuorisotoiminnan ja etenkin harrastus- ja kuntoliikunnan alueilla.

Edelliseen tutkimukseen verrattuna ovat naisten ja miesten roolierot kasvaneet etenkin kilpailutoiminnan ja harrastus- ja kuntoliikuntatoiminnan osalta. Miesten keskuudessa kilpailutoiminnan tehtävien painoarvo on lisääntynyt ja naisten parissa sen sijaan harrastus- ja kuntoliikuntatoiminta. Absoluuttisin 'pääluvuin' miehet hallitsevat edelleen toimintaa kaikilla keskeisillä vapaaehtoistoiminnan sektoreilla.

Myös ikä on yhteydessä eri kohdealueille valikoitumisessa. Nuorisotoiminnan vapaaehtoistyöntekijöitä löytyy keskimäärää useammin ja eniten keski-ikäisten (36-50-vuotiaiden) keskuudesta (42 %). Tämä tulos on luonteva siksi, että juuri tähän ikäluokkaan kuuluvilla on usein itsellään urheilevia lapsia ja nuoria huollettavanaan.

Kilpailutoiminnan piiriin kuuluviin tehtäviin osallistuminen on melko tasaista eri ikäluokissa lukuunottamatta yli 50-vuotiaita. Yli 50-vuotiaista keskimäärää pienempi osa toimii ensisijassa kilpailutoiminnassa.

Harrastus- ja kuntoliikunnan sektorilla eri tehtäviä hoitavia löytyy keskimäärää useammin alle 25-vuotiaiden (29 %) ja varttuneimpien (yli 50-vuotiaiden) (31 %) joukosta.

Alueellisesti vapaaehtoistyöt nuorisotoiminnan sektorilla ovat tyypillisiä Uudellamaalla ja Pohjois-Suomessa asuvien keskuudessa.

Taulukko 8. Eri toiminta-alueilla ensisijaisesti liikunnan vapaaehtoistyötä tekevien osuudet. Niiden keskuudessa, jotka toimivat po. tehtävissä (%).

	Nuorisotoiminta %	Kilpailutoiminta %	Harrastus-/ kuntoliikunta %	Järjestölliset tehtävät %
Kaikki	32	25	26	13
Miehet	32	28	24	13
Naiset	34	19	30	12
19-25 -vuotta	26	26	29	17
26-35 -vuotta	33	27	25	11
36-50-vuotta	39	24	23	11
Yli 50 -vuotta	22	22	33	16
Pääkaupunkiseutu	34	23	26	12
Uusimaa	34	24	25	12
Muu Etelä-Suomi	32	25	26	12
Itä-Suomi	26	21	31	16
Väli-Suomi	33	24	28	13
Pohjois-Suomi	36	29	21	11

Eri lajeissa vapaaehtoistyötä tekevien toiminta on luonteeltaan sillä tavoin eriytynyttä, että etenkin jalkapallossa ja jääkiekossa toimitaan keskimäärää useammin ensisijaisesti nuorisotoiminnan alueella. Sen sijaan hiihdossa ja suunnistuksessa korostuvat nuorisotoiminnan rinnalla myös tehtävät kilpailutoiminnan alueella. Voimistelun ja lentopallon parissa vapaaehtoistyötä tekevien ensisijaisena kohteena on korostetusti harrastus- ja kuntoliikuntatoiminta.

Taulukko 9. Eräissä lajeissa vapaaehtoistyötä tekevien ensisijainen toiminta-alue (%).

	Jalkapallo %	Jääkiekko %	Hiihto %	Lentopallo %
Nuorisotoiminta	50	43	25	23
Harrastus- ja kuntoliikunta	20	20	27	33
Kilpailutoiminta	18	28	30	27
Yleiset järjestölliset tehtävät	10	6	13	15
Jotain muuta	2	3	3	2
Ei osaa sanoa	-	-	1	0
	Suunnistus	Salibandy	Voimistelu	Yleisurheilu
Nuorisotoiminta	25	39	33	39
Harrastus- ja kuntoliikunta	26	26	40	17
Kilpailutoiminta	28	23	14	28
Yleiset järjestölliset tehtävät	18	13	6	12
Jotain muuta	2	-	6	4
Ei osaa sanoa	-	-	-	-

Valtaosa liikunnan vapaaehtoistyöstä tapahtuu urheiluseuroissa

Seuraavassa tarkastellaan sitä, kuinka moni aikuisista toimii vapaaehtoistyössä urheiluseuroissa tai liikuntajärjestöissä. Kun kaikista liikunnan parissa vapaaehtoistyötä tekevistä erotetaan urheiluseuroissa tai liikuntajärjestöissä toimivat saadaan 437.000 vapaaehtoistyötä tekevää. Tämä merkitsee sitä, että muualla kuin seuroissa tai liikuntajärjestöissä vapaaehtoistyötä tekee noin 95.000 aikuista. Urheiluseuroissa tai liikuntajärjestöissä vapaaehtoistyötä tekevät muodostavat kaikista liikunnan vapaaehtoistyöntekijöistä yli neljä viidesosaa (82 %).

Taulukko 10. Perustietoja liikunnan vapaaehtoistyöhön osallistuvien määrästä 2005-06.

Tekee liikunnan vapaaehtoistyötä yleensä	532.000
Liikkuu seurassa tai liikuntajärjestössä	548.000
Tekee vapaaehtoistyötä seurassa tai liikuntajärjestössä	437.000
Liikkuu seurassa tai liikuntajärjestössä ja tekee myös vapaaehtoistyötä	198.000
Liikkuu seurassa tai liikuntajärjestössä ja ei tee vapaaehtoistyötä	350.000
Ei liiku seurassa tai liikuntajärjestössä mutta tekee vapaaehtoistyötä	239.000
Liikkuu urheiluseurassa	440.000
Tekee vapaaehtoistyötä urheiluseurassa	381.000
Liikkuu urheiluseurassa ja tekee vapaaehtoistyötä seurassa	167.000
Liikkuu urheiluseurassa ja ei tee vapaaehtoistyötä seurassa	273.000
Ei liiku urheiluseurassa mutta tekee vapaaehtoistyötä seurassa	214.000

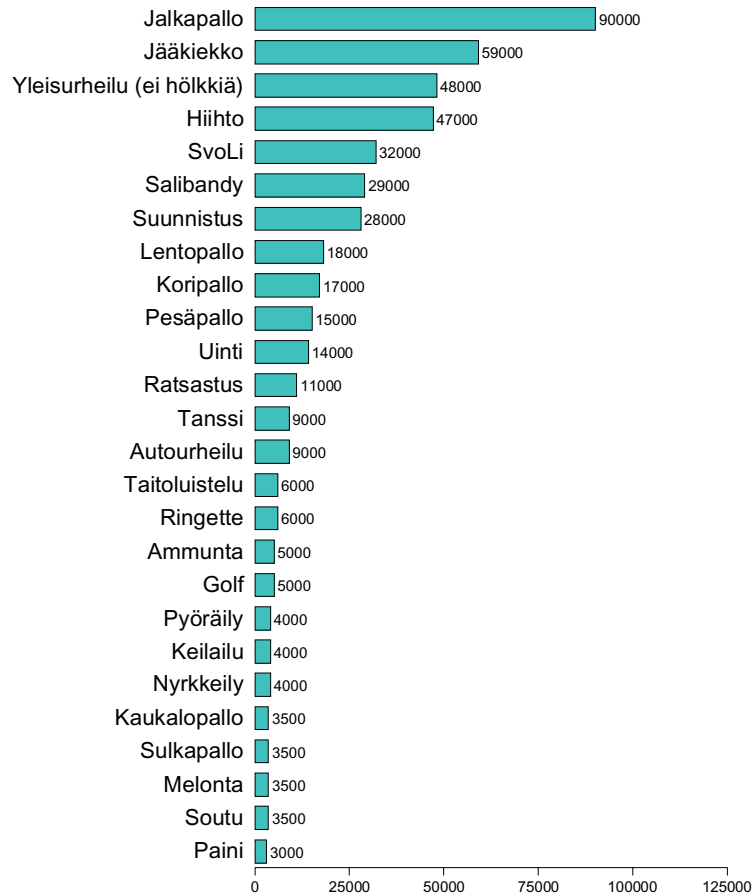
Kun tarkasteluun otetaan pelkästään urheiluseurat, niin liikunnan vapaaehtoistyöntekijöitä löytyy 381.000. Kaikista liikunnan vapaaehtoistyöntekijöistä urheiluseurojen markkinaosuus on 72 %.

Urheiluseurojen toiminnassa aktiivisesti mukana olevia on tämän tutkimuksen mukaan 654.000 aikuista. Aktiivisiksi tulkitaan ne, jotka harrastavat seurassa jotain liikuntalajia tai toimivat seuran hyväksi. Tähän lukuun eivät siis sisälly kaikki seurojen jäsenet. Mikäli ns. kannatusjäsenet otetaan mukaan, nousee seuroissa tavalla tai toisella mukana olevien aikuisten määrä lähemmäksi miljoonaa.

Seura-aktiiveista kaikkein suurin osa (42 %) harrastaa yksinomaan liikuntaa seuran puitteissa mutta ei osallistu muuten toimintaan. Kolmannes tekee pelkästään vapaaehtoistyötä ja neljännes harrastaa liikuntaa ja osallistuu vapaaehtoistyöhön.

Liikuntatutkimus 2005-2006

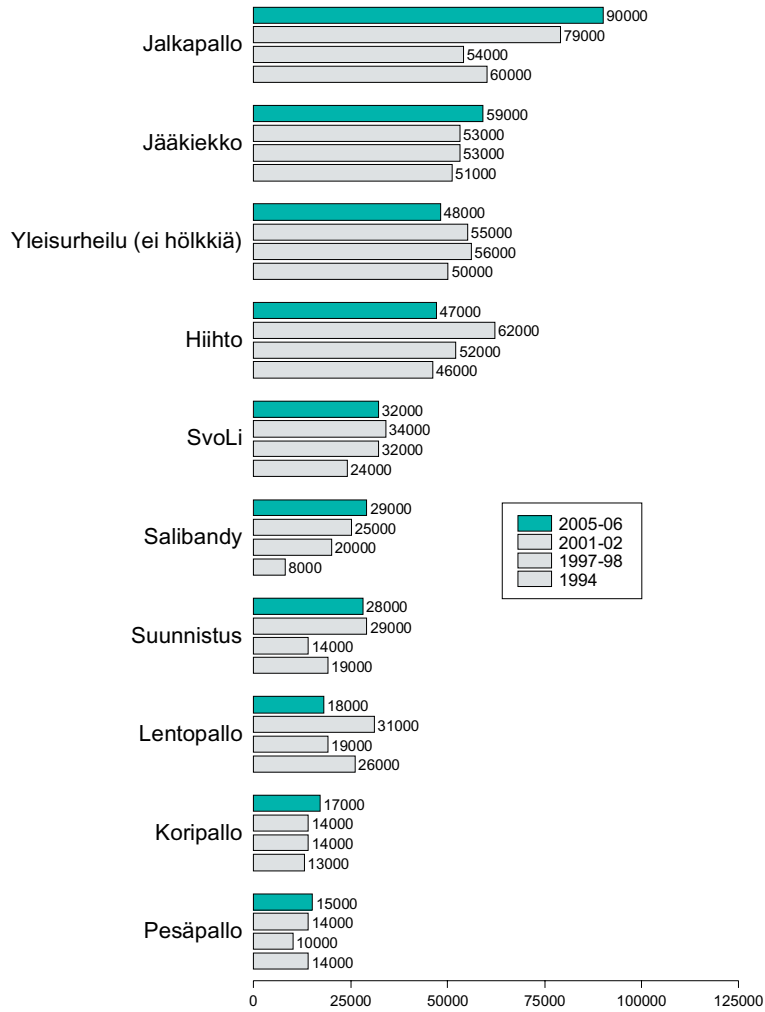
Kuvio 10a. Urheiluseuroissa tai liikuntajärjestöissä tai -yhdistyksissä vapaaehtois- tai luottamustehtävissä toimivat lajiliitoittain 2005-2006. Vähintään 3.000 osallistujaa (lukumäärä).

TNS Gallup Oy 2006 / PGraphics

Liikuntatutkimus 2005-2006

Kuvio 10b. Urheiluseuroissa tai liikuntajärjestöissä tai -yhdistyksissä vapaaehtois- tai luottamustehtävissä toimivat lajiliitoittain 1994, 1997-98, 2001-2002 ja 2005-06. Vähintään 3.000 osallistujaa (lukumäärä).

TNS Gallup Oy 2006 / PGraphics

Taulukko 11. Perustietoja urheiluseuroissa toimivien aikuisten määrästä 2005-06.

	%	Lkm.
Harrastaa vain liikuntaa seurassa	42	273.000
Tekee vain vapaaehtoistyötä seurassa	33	214.000
Harrastaa liikuntaa ja tekee myös vapaaehtoistyötä seurassa	25	167.000
Yhteensä	100	654.000

Ikätekijä näyttäytyy seuratoiminnassa siten, että keski-ikäisten parissa on suhteellisesti kaikkein eniten niitä, jotka osallistuvat vain vapaaehtoistyöhön. Tätä selittää se, että ovat mukana seuratoiminnassa ensisijassa lastensa kautta.

Lähes satatuhatta aikuista tekee vapaaehtoistyötä jalkapallon parissa

Vapaaehtoistyötä tekevilta tiedusteltiin lisäksi, minkä lajien parissa he toimivat.

Tutkimustulokset on esitetty taulukossa 12. Lajiliitoittain niiden keskuudessa, jotka toimivat urheiluseuroissa, liikuntajärjestöissä tai vastaavissa, jotta niitä voisi verrata aiempiin tuloksiin. Koska liikunnan vapaaehtoistehtävissä toimitaan myös urheiluseurojen ja järjestöjen ulkopuolella (seurakunnat, työpaikat, ammattiyhdistysliike, asukasyhdistykset), on liitetaulukossa 1. esitetty vapaaehtoistyössä toimivien määrät lajeittain kaikkien ao. tehtävissä toimivien keskuudessa.

Seitsemässä lajissa vapaaehtoisten määrä seuroissa ja liikuntajärjestöissä on yli 20.000 henkilön luokkaa. Selvästi suurimmaksi lajiksi on noussut jalkapallo, jonka puolesta toimii nyt 90.000 vapaaehtoista. Jääkiekko on toiseksi suurin 59.000 henkilöllä. Jalkapallon ohella jääkiekko on laji, jolle aikaansa ja vaivaansa antaa aiempaa useampi.

Seuraavaksi eniten vapaaehtoisia on yleisurheilun ja hiihdon parissa. Molemmat em. lajit ovat tutkimuksen mukaan jonkin verran menettäneet vapaaehtoisia.

Edellä mainitut neljä lajia ovat miltei omassa luokassaan. Joukon viides laji, voimistelu saa nauttia jo selvästi harvalukuisemmasta vapaaehtoisjoukosta. Sen sijaan salibandy on saanut jälleen lisää vapaaehtoistyöntekijöitä ja salibandyn parissa toimii nykyisin jo miltei sama määrä vapaaehtoisia kuin voimistelussa.

Taulukko 12. Urheiluseuroissa tai liikuntajärjestöissä tai -yhdistyksissä vapaaehtois- tai luottamustehtävissä toimivat lajiliitoittain 1994, 1997-98, 2001-2002 ja 2005-06. Vähintään 3.000 osallistujaa.

	1994	1997-98	2001-2002	2005-06
	Lkm.	Lkm.	Lkm.	Lkm.
Jalkapallo	60.000	54.000	79.000	90.000
Jääkiekko	51.000	53.000	53.000	59.000
Yleisurheilu (ei hölkkää)	50.000	56.000	55.000	48.000
Hiihto	46.000	52.000	62.000	47.000
SvoLi	24.000	32.000	34.000	32.000
Salibandy	8.000	20.000	25.000	29.000
Suunnistus	19.000	14.000	29.000	28.000
Lentopallo	26.000	19.000	31.000	18.000
Koripallo	13.000	14.000	14.000	17.000
Pesäpallo	14.000	10.000	14.000	15.000
Uinti	10.000	12.000	11.000	14.000
Ratsastus	6.000	10.000	7.000	11.000
Tanssi	7.000	6.000	8.000	9.000
Autourheilu	15.000	14.000	4.000	9.000
Taitoluistelu	1.500	3.000	4.000	6.000
Ringette	alle 3.000	alle 3.000	3.500	6.000
Ammunta	10.000	10.000	7.000	5.000
Golf	alle 3.000	alle 3.000	alle 3.000	5.000
Pyöräily	3.000	7.000	5.500	4.000
Keilailu	6.000	7.000	3.000	4.000
Nyrkkeily	alle 3.000	alle 3.000	alle 3.000	4.000
Kaukalopallo	5.500	8.500	3.500	3.500
Sulkapallo	6.500	4.000	3.000	3.500
Melonta	alle 3.500	alle 3.500	alle 3.500	3.500
Soutu	alle 3.000	alle 3.000	alle 3.000	3.500
Paini	5.000	3.000	3.000	3.000

Eri lajeissa vapaaehtoistyötä tekevien keskuudessa ilmenee jonkin verran päällekkäisyyttä. Tämä merkitsee sitä, että monet vapaaehtoistyöntekijät toimivat useammassa kuin yhdessä lajissa. Esim. jalkapallon parissa toimivista 13 % tekee vapaaehtoistyötä myös jääkiekossa ja melkein joka kymmenes (10 %) salibandyssä. Vastaavasti jääkiekon parissa työskentelevistä joka viides (20 %) tekee myös jalkapallon puitteissa vapaaehtoistyötä.

Vastaavankaltaista näkyvää päällekkäisyyttä ilmenee hiihdon ja yleisurheilun välillä. Yleisurheiluun panoksensa antavista 21 % tekee palkatonta työtä myös hiihdon parissa. Vastaavasti miltei yhtä moni (23 %) hiihdon parissa työskentelevästä toimii myös yleisurheilussa. Hiihdon vapaaehtoistyöntekijöistä melko moni (14 %) toimii myös suunnistuksen parissa. Suunnistuksen parissa palkatonta työtä tekevästä neljännes (24 %) on mukana hiihdon tehtävälalueilla.

3 Kilpailujen paikan päällä tapahtuva seuraaminen

Enemmistö aikuisista on käynyt vuoden aikana ainakin kerran paikan päällä seuraamassa urheilukilpailuita tai otteluita

Kaikilta vastaajilta kysyttiin, minkä kaikkien lajien kilpailutapahtumia he olivat käyneet katsomassa paikan päällä viimeksi kuluneen vuoden aikana. Kysymys oli avoin eli vastaajalle ei lueteltu minkäänlaista listaa lajeista vaan vastaukset annettiin spontaanisti. Tapa oli sama kuin aiemmin tehdyissä tutkimuksissa.

Aikuisväestön niukka enemmistö, 56 prosenttia, on viimeisen vuoden aikana vähintään kerran ollut seuraamassa urheilukilpailua tai ottelua. Tämä merkitsee sitä, että vajaa kaksi miljoonaa 19-65-vuotiasta seuraa vuosittain paikan päällä urheilukilpailuja (1.843.000). Lukumäärä on samaa luokkaa kuin edellisessä vastaavassa tutkimuksessa.

lällä on yhteyttä urheilulajien seuraamiseen paikan päällä. Nuorista 19-25-vuotiaista kaksi kolmesta (65 %) on vuoden aikana käynyt paikan päällä seuraamassa lajeja. Vedenjakajana toimii 50-vuoden ikä. Ikääntyneimmistä vain reilu kaksi viidesosaa (44 %) on ollut paikan päällä kilpailuita tai otteluita katsomassa. Eri ikäryhmien käyttäytyminen ei ole muuttunut aiemmasta tutkimuksesta.

Taulukko 13. Lajeja paikan päällä vähintään kerran vuodessa seuraavien osuudet aikuisväestön keskuudessa 2005-06 (%).

	%	Lkm.
Kaikki	56	1.843.000
19-25-vuotta	65	312.000
26-34-vuotta	61	454.000
35-50-vuotta	61	624.000
Yli 50-vuotta	44	453.000

Miehet ovat innokkaampia seuraamaan kilpailuja ja otteluita paikan päällä kuin naiset. Alueellisilla ja asuinpaikkakuntaan liittyvillä tekijöillä ei ole yhteyttä lajien seuraamiseen paikan päällä. Eri maan osissa käydään kisoissa ja otteluissa kutakuinkin samalla innokkuudella.

Ammattiasema on sen sijaan yhteydessä otteluissa ja kisoissa käymiseen. Johtavassa asemassa toimivat, ylemmät toimihenkilöt ja opiskelijat ovat muita ammattiryhmiä useammin seuranneet kilpailuja paikan päällä. Vähemmän innokkaita ovat etenkin eläkeläiset.

Vertailu aiempaan kertoo, että alempien toimihenkilöiden, johtajien ja viljelijöiden into on jonkin verran hiipunut kun taas eläkeläisten ja opiskelijoiden hieman lisääntynyt aiemmasta.

Taulukko 14. Lajeja paikan päällä vähintään kerran vuodessa seuraavien osuudet aikuisväestön keskuudessa vuosina 1994, 1997-98, 2001-2002 ja 2005-06 (%).

	1994	1997-98	2001-02	2005-06
	%	%	%	%
Kaikki	56	58	56	56
Miehet	65	67	64	65
Naiset	46	50	47	47
Työntekijä	58	58	54	56
Alempi toimihenkilö	56	60	60	54
Ylempi toimihenkilö	61	64	62	65
Johtava asema	67	69	71	67
Yrittäjä	59	59	55	56
Viljelijä	48	52	50	43
Opiskelija	69	69	61	65
Eläkeläinen	36	43	37	42
Kotiäiti/-isä	37	50	37	43
Työtön	53	57	46	49

Yli 800.000 on käynyt katsomassa jääkiekko-ottelua

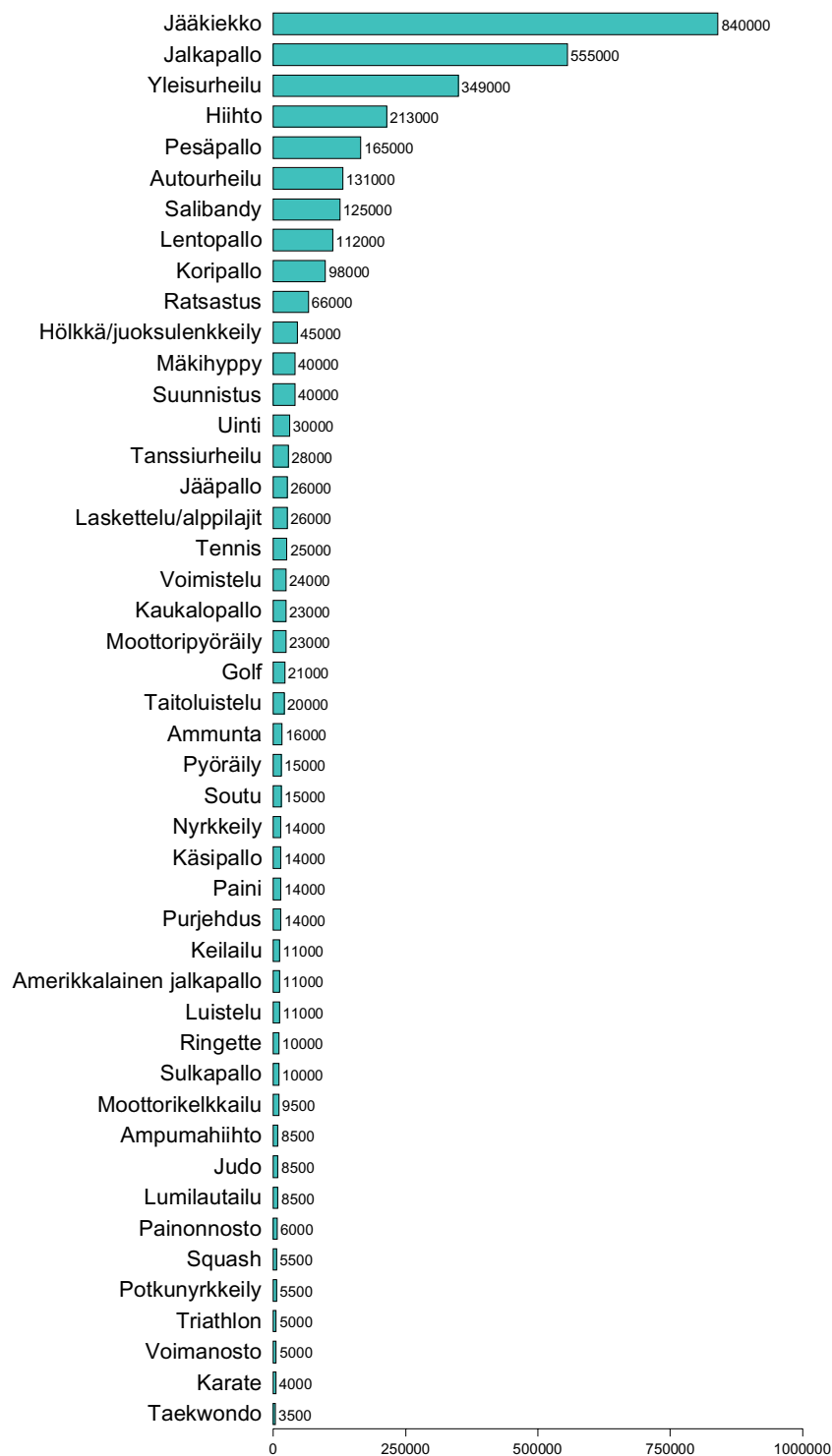
Vain muutamat lajit ovat ns. suuren yleisön valintoja. Edelleen valtiikkaa pitää jääkiekko, jota on kuluneen vuoden aikana käynyt katsomassa 840.000 henkilöä. Jalkapallo on listalla toisena. Runsas puoli miljoonaa suomalaista (555.000) seurasi kyselyhetkeä edeltäneen vuoden aikana lajia paikan päällä. Yleisurheilu (349.000) ja hiihto (213.000) ja ovat kolmanneksi ja neljänneksi suosituimmat.

Muut lajit kiinnostavat jo selvästi pienempää osaa kansalaisista niin paljon, että tulisi käytyä urheilutapahtumassa paikan päällä seuraamassa kilpailuja tai otteluita. Pesäpallo on ollut 165.000 valinta. Muita yli 100.000 vuosittaisen katsojan lajeja ovat autourheilu (131.000), salibandy (125.000) sekä lentopallo (112.000).

Koripallo jää katsojamääriltään edellä mainituista jo selvemmin (98.000), mutta vetää kuitenkin selvän pesäeron ratsastukseen (66.000) ja hölkkätapahtumiin (45.000).

Liikuntatutkimus 2005-2006

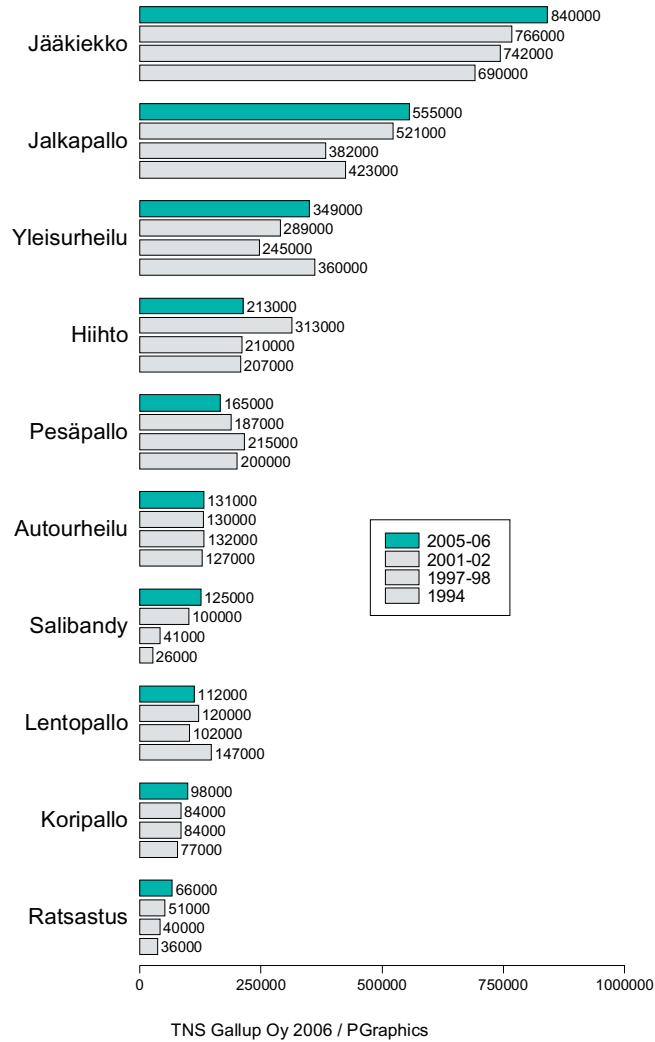
Kuvio 14a. Lajeja paikan päällä vähintään kerran vuodessa seuraavien määrä lajeittain 19-65 -vuotiaiden keskuudessa. Vähintään 3.500 katsojaa 2005-2006 (lukumäärä).

TNS Gallup Oy 2006 / PGraphics

Liikuntatutkimus 2005-2006

Kuvio 14b. Lajeja paikan päällä vähintään kerran vuodessa seuraavien määrä lajeittain 19-65 -vuotiaiden keskuudessa. Vähintään 3.500 katsojaa (lukumäärä).

Taulukko 15. Lajeja paikan päällä vähintään kerran vuodessa seuraavien määrä lajeittain 19-65-vuotiaiden keskuudessa. Vähintään 3.500 katsojaa.

	1994	1997-98	2001-2002	2005-06
	Lkm.	Lkm.	Lkm.	Lkm.
Jääkiekko	690.000	742.000	766.000	840.000
Jalkapallo	423.000	382.000	521.000	555.000
Yleisurheilu	360.000	245.000	289.000	349.000
Hiihto	207.000	210.000	313.000	213.000
Pesäpallo	200.000	215.000	187.000	165.000
Autourheilu	127.000	132.000	130.000	131.000
Salibandy	26.000	41.000	100.000	125.000
Lentopallo	147.000	102.000	120.000	112.000
Koripallo	77.000	84.000	84.000	98.000
Ratsastus	36.000	40.000	51.000	66.000
Hölkä/juoksulenkkeily	40.000	100.000	39.000	45.000
Mäkihyppy	30.000	26.000	50.000	40.000
Suunnistus	34.000	28.000	41.000	40.000
Uinti	23.000	24.000	23.000	30.000
Tanssiurheilu	24.000	22.000	30.000	28.000
Jääpallo	24.000	20.000	30.000	26.000
Laskettelu/alppilajit	17.000	27.000	25.000	26.000
Tennis	25.000	16.000	24.000	25.000
Voimistelu	17.000	38.000	25.000	24.000
Kaukalopallo	26.000	30.000	26.000	23.000
Moottoripyöräily	29.000*	20.000	24.000	23.000
Golf	15.000	16.000	27.000	21.000
Taitoluistelu	7.000	17.000	18.000	20.000
Ammunta	23.000	17.000	18.000	16.000
Pyöräily	14.000	13.000	21.000	15.000
Soutu	9.000	22.000	13.000	15.000
Nyrkkeily	12.000**	11.000	13.000	14.000
Käsipallo	10.000	8.000	12.000	14.000
Paini	13.000	13.500	11.000	14.000
Purjehdus	6.000	10.500	11.000	14.000
Keilailu	12.000	22.000	15.000	11.000
Amerikkalainen jalkapallo	12.000	8.000	7.000	11.000
Luistelu	alle 3.000	alle 3.000	9.000	11.000
Ringette	5.000	4.500	10.000	10.000
Sulkapallo	13.000	13.500	7.000	10.000
Moottorikelkkailu	---	7.500	7.000	9.500
Ampumahiihto	8.000	12.000	13.000	8.500
Judo	alle 3.000	alle 3.000	8.000	8.500
Lumilautailu	---	4.000	7.500	8.500
Painonnosto	6.000	20.000	6.000	6.000
Squash	alle 3.000	alle 3.000	3.500	5.500
Potkunyrkkeily	---	alle 3.000	3.000	5.500
Triathlon	11.000	11.500	6.000	5.000
Voimanosto	11.000	11.500	5.000	5.000
Karate	6.000	6.500	5.000	4.000
Taekwondo	6.000	10.000	4.500	3.500

* yhdessä moottorikelkkailun kanssa ** nyrkkeily ja potkunyrkkeily yhdessä

Edellisestä tutkimuksesta lajikohtaiset katsojaluvut ovat eniten nousseet jääkiekossa ja yleisurheilussa. Niitä katsoi monta kymmentä tuhatta suomalaista enemmän kuin 2001-2002. Selvästi ovat kasvaneet myös jalkapallon ja salibandyn katsojamäärät. Tiettyjen lajien kohdalla myönteiset muutokset sisältävät tarjonnasta aiheutuvaa vaihtelua. Yleisurheilun luvuissa heijastunevat kesän 2005 maailmanmestaruuskisat.

Jalkapallon lukuja pohdittaessa kannattaa pitää mielessä, että katsojamäärät sisältävät kaikki sarjatasot sekä eri ikäisten ottelut ja turnaukset, ei pelkästään Suomen maajoukkueen tai Veikkausliigapeliin katsojat.

Paikan päällä lajia seuraavia katsojia eniten lisänneet lajit

Jääkiekko	+74.000
Yleisurheilu	+60.000
Jalkapallo	+34.000
Salibandy	+25.000

Paikan päällä lajia seuraavia katsojia eniten menettäneet lajit

Hiihto	-100.000
Pesäpallo	-22.000

Hiihdon katsojaluku on palautunut normaalitasolle, sillä edellisessä tutkimuksessa hiihdon katsojamäärät komistuivat Lahden MM-kisojen ansiosta.

Naisten ja miesten välillä on selviä eroja lajeissa, joita seurataan paikan päällä. Miehet seuraavat pääsääntöisesti eri lajeja paikan päällä innokkaammin kuin naiset. Löytyy kuitenkin muutamia lajeja, joita naiset seuraavat paikan päällä enemmän kuin miehet. Nämä ovat aerobic, ratsastus, taitoluistelu, tanssi, uinti ja voimistelu.

4 Liikuntaharrastuksiin käytettävät varat

Aikuiset käyttävät omaan liikunnan harrastamiseensa yli 400 euroa vuodessa

Suomalaiset aikuiset käyttävät liikuntaharrastuksiinsa keskimäärin 427 euroa vuodessa. Jos tämä laajennetaan koskemaan kaikkia 19-65-vuotiaita, niin aikuisväestö panostaisi omaehtoiseen liikuntaan ja kuntoiluun noin 1,4 miljardia euroa vuodessa. On muistettava, että tässä luvussa ei ole mukana ne rahat, joita aikuiset käyttävät lastensa liikunnan-harrastuksiin.

Omaan liikuntaan käytetty rahasumma on lisääntynyt sadalla eurolla neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana. Liikuntaan käytetty rahasumma on lisääntynyt yli 30 prosenttia. Tätä muutosta selittää se, että selvästi aiempaa useampi aikuisista on neljän vuoden aikana alkanut käyttämään yksityisten yritysten maksullisia palveluita.

Miehet sijoittavat liikuntaharrastuksiinsa melkein kaksi kertaa naisten käyttämän summan. Miehet maksavat 542 euroa, naisten summan ollessa 313 euroa. 26-34-vuotiaat ovat liikuntaan eniten Rahallisesti panostava ikäryhmä. He kuluttavat vuodessa keskimäärin 548 euroa. 19-25-vuotiaiden käyttämä summa on lähes samaa tasoa, 535 euroa.

Taipumus käyttää rahaa liikuntaharrastuksiin vähenee iän karttuessa. Kuitenkin yli 50-vuotiaillakin kuluu rahaa vuosittain vajaat 300 euroa (282 €).

Työelämässä johtavassa asemassa työskentelevät (719 €) sekä yrittäjät (601 €) sijoittavat suurempia summia liikuntaharrastuksiinsa kuin muihin ammattiryhmiin kuuluvat. Ylemmät toimihenkilöt käyttävät rahaa kolmanneksi eniten. Heillä kuluu vuodessa 547 €.

Kotiäitien ja -isien rahankäyttö on erityyppistä. He maksavat liikunnastaan vuosittain keskimäärin vain 198 € eli vajaa neljä euroa viikossa. Myös eläkeläiset kuluttavat urheiluun ja liikuntaan selvästi vähemmän kuin useimmat muut, 317 euroa.

Keskimäärää enemmän liikuntaan ovat neljän vuoden aikana investoineet nuoremmat ikäluokat. Ammattiryhmistä ylempien toimihenkilöiden, viljelijöiden, opiskelijoiden ja eläkeläisten kulut liikuntaharrastamiseen ovat kasvaneet enemmän kuin muiden ammattiryhmien. Yrittäjien keskuudessa liikuntaan käytetyt rahat näyttävät jopa pienentyneen aiemmasta.

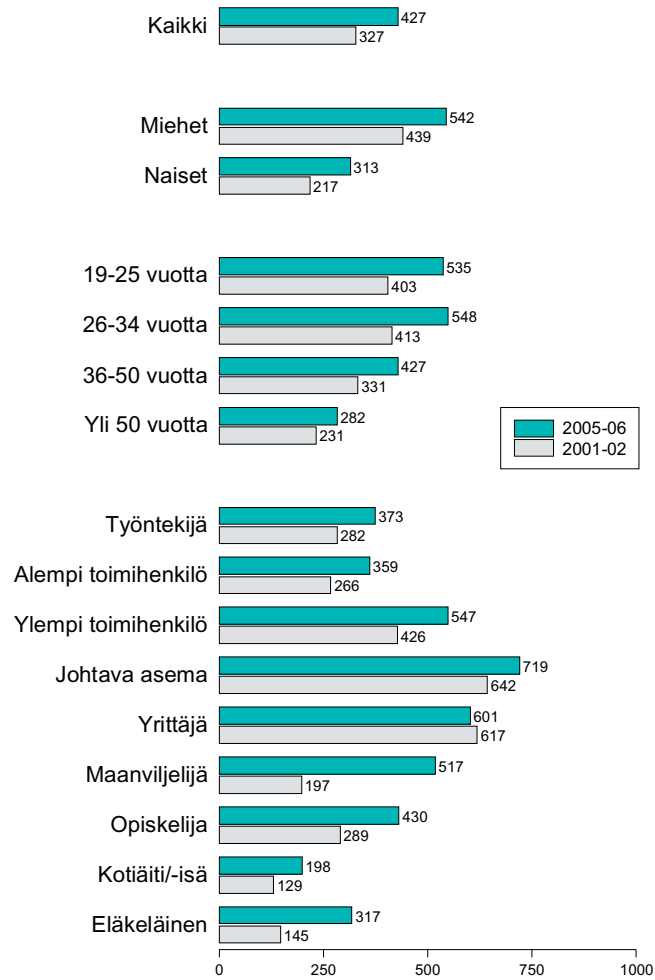
Taulukko 16. Liikuntaharrastuksiin käytettävät varat (euroa/vuosi).

	2001-02	2005-06
Kaikki	327	427
Miehet	439	542
Naiset	217	313
19-25-vuotta	403	535
26-34-vuotta	413	548
36-50-vuotta	331	427
Yli 50-vuotta	231	282
Työntekijä	293	373
Alempi toimihenkilö	271	359
Ylempi toimihenkilö	426	547
Johtava asema	652	719
Yrittäjä	617	601
Maanvlljelijä	200	517
Opiskelija	291	430
Kotiäiti/ -isä	129	198
Eläkeläinen	145	317

Pääkaupunkiseudulla rahaa kuluu enemmän kuin muissa kaupungeissa ja kunnissa. Suurhelsinkiläiset sijoittavat vuosittain liikuntaharrastuksiinsa 515 €. Maaseutumaisemilla paikkakunnilla urheilu- ja liikuntaharrastuksiin käytetään noin 350 € vuodessa.

Liikuntatutkimus 2005-2006

Kuvio 16. Liikuntaharrastuksiin käytettävät varat 2001-2002 ja 2005-2006 (euroa/vuosi).

TNS Gallup Oy 2006 / PGraphics

Taulukko 17. Eri lajien harrastajien kaikkiin liikunnanharrastuksiinsa käyttämät varat (euroa/vuosi).

Ratsastus	1.638
Golf	1.592
Laskettelu	980
Jääkiekko	973
Tennis	924
Soutu	881
Kaukalopallo	834
Suunnistus	763
Rullaluistelu	720
Kuntosaliharjoittelu	679
Salibandy	649
Sulkapallo	644
Juoksulenkkeily	641
Jalkapallo	638
Tanssi	615
Lentopallo	517
Hiihto	492
Aerobic	457
Uinti	420
Pyöräily	402
Luistelu	422
Kävelylenkkeily	329
Voimistelu	303
Sauvakävely	292

Eri lajien harrastajien kuluttamien rahasummien välillä on suuria eroja. Luvut eivät kuitenkaan kerro, kuinka paljon rahaa kyseisiin lajeihin sijoitetaan vuosittain vaan sen, kuinka paljon tiettyjä lajeja harrastavat sijoittavat yleensä omaan henkilökohtaiseen urheilun, liikunnan tai kuntoilun harrastamiseensa vuodessa.

Jos henkilö harrastaa useampia lajeja, vaikkapa golfia, tennistä, kaukalopalloa ja rullaluisteluja, hänen kokonaispanostuksensa heijastuu siten kaikkia kyseisiä lajeja koskeviin lukuihin.

Tästä huolimatta lukujen perusteella syntyy tiettyjä mielikuvia. Ns. eliittilajeina pidetyt golf ja ratsastus vaativat keskimääräistä enemmän pääomiakin. Ratsastuksen harrastajat sijoittavat vuosittain urheiluun melko sievoisen summan, keskimäärin 1.638 euroa. Euromääräisesti eniten omaa rahankäyttöään ovat lisänneet ratsastajat (+470 euroa). Vastaavasti esim. golfin harrastajien liikuntainvestoinnit ovat säilyneet kutakuinkin ennallaan. Kuntosaliharjoittelijat kuluttavat pari sataa euroa enemmän kuin vuosina 2001-02. Useimpien lajien harrastajien kohdalla liikuntainvestointien kasvu on sadan euron luokkaa.

Vastaavasti usein omaehtoisesti harrastettavat voimistelu, kävelylenkkeily, sauvakävely, luistelu ja pyöräily löytyvät listan alaosasta. Sauvakävelyä harrastavat käyttävät rahaa urheilu- ja liikuntaharrastuksiin noin 24 euroa kuukaudessa (292 € vuodessa).

Kun asiaa tarkastellaan eri liikkujatyyppöissä, havaitaan, että kilpaurheilijoihin samaistuvat käyttävät rahaa huomattavasti enemmän kuin muut, 1.545 euroa. Itseään ensisijaisesti kuntourheilijoina pitävät sijoittavat urheiluharrastuksiinsa keskimäärin 625 €.

Taulukko 18. Liikuntaharrastuksiin käytettävät varat liikkujatyypin mukaan (euroa/vuosi).

Kilpaurheilijat	1.545
Kuntourheilijat	625
Kuntoliikkujat	388
Terveysliikkujat	303
Arki- ja hyötyliikkujat	254
Satunnaisliikkujat	249
Liikunnallisesti passiiviset	110
Urheiluseuran tai liikuntajärjestön jäsenet	752
Muut	279

Ne, joiden liikunnassa on enemmän kuntoilun kuin urheilun piirteitä selviävät vuodessa 388 eurolla, terveys-, arki ja hyötyliikkujat sekä satunnaisliikkujat vielä halvemmalla. Liikunnallisesti passiiviset sijoittavat vain runsaat 110 euroa vuodessa liikuntaan tai urheiluun.

Niinpä on luontevaa, että urheiluseurojen jäsenten panostus paljastuu suuremmaksi kuin liikuntaa tai urheilua niiden ulkopuolella harrastavien. Seuratoimintaan osallistuvat käyttävät rahaa omiin urheilu- ja liikuntaharrastuksiinsa lähes kolme kertaa niin paljon kuin muut.

5 Lajit, joissa kansalaiset toivovat kansainvälistä menestymistä

Valtaosa pitää vähintään melko tärkeänä suomalaisten huippu-urheilijoiden kansainvälistä menestymistä

Tutkimuksessa selvitettiin kansalaisten mielipidettä siitä, kuinka tärkeitä Suomen ja suomalaisten kannalta on se, että suomalaiset huippu-urheilijat menestyvät hyvin kansainvälisesti. Tulosten mukaan valtaosa (75 %) pitää asiaa vähintäänkin melko tärkeänä. Ehdottoman tärkeää menestyminen on vajaalle viidesosalle (18 %) kansasta. Nyt mitattu tulos on kutakuinkin sama kuin edellisessä tutkimuksessa vuosina 2001-02.

Taulukko 19. Kuinka tärkeää Suomen ja suomalaisten kannalta, että huippu-urheilijat menestyvät hyvin kansainvälisesti (%).

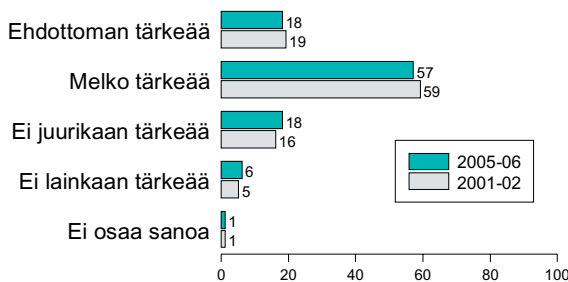
	2001-02	2005-06
	%	%
Ehdottoman tärkeää	19	18
Melko tärkeää	59	57
Ei juurikaan tärkeää	16	18
Ei lainkaan tärkeää	5	6
Ei osaa sanoa	1	1

Asiasta vallitsee pitkälle menevä kansallinen yksimielisyys sikäli, että kaikissa ryhmissä enemmistö pitää vähintäänkin melko tärkeänä huippu-urheilijoiden hyvää menestymistä. Sukupuolten välinen ero ilmenee lähinnä siinä, että miehistä suurempi osa pitää hyvää kansainvälistä menestymistä naisia useammin ehdottoman tärkeänä asiana.

Ammattiaseman mukaiset erot ovat varsin vähäisiä. Kaikissa ammattiryhmissä selvä enemmistö arvostaa suomalaisten menestymistä kansainvälisillä kilpailuilla. Hieman keskimäärää useammin odotuksia hyvästä menestyksestä ilmenee työntekijöiden ja ylempien toimihenkilöiden keskuudessa.

Liikuntatutkimus 2005-2006

Kuvio 19. Kuinka tärkeää Suomen ja suomalaisten kannalta on, että huippu-urheilijat menestyvät hyvin kansainvälisesti (%).

TNS Gallup Oy 2006 / PGraphics

Taulukko 20. Kuinka tärkeää Suomen ja suomalaisten kannalta, että huippu-urheilijat menestyvät hyvin kansainvälisesti. Niiden osuus, jotka pitävät hyvää kansainvälistä menestymistä erittäin tai melko tärkeänä (%).

	%
Kaikki	75
Miehet	77
Naiset	74
19-25-vuotta	77
26-34-vuotta	75
36-50-vuotta	73
Yli 50-vuotta	76
Työntekijä	79
Alempi toimihenkilö	75
Ylempi toimihenkilö	80
Johtava asema	74
Yrittäjä	72
Maanviljelijä	75
Opiskelija	74
Kotiäiti/ -isä	72
Eläkeläinen	77

Henkilökohtainen suhde liikuntaan ja urheiluun erottelee mielipiteitä jonkin verran. Kilpa- ja kuntourheilijoiksi samaistuvat pitävät hyvää menestymistä tärkeämpänä kuin muihin liikkuvatyyppeihin kuuluvat. Merkillepantavaa on kuitenkin se, että enemmistö myös terveys-, hyöty- ja satunnaisliikkujista sekä liikunnallisesti passiivisista odottavat suomalaisilta hyvää kansainvälistä menestymistä.

Pitävät huippu-urheilijoiden hyvää kansainvälistä menestymistä erittäin tai melko tärkeänä:

Kilpaurheilija	87 %
Kuntourheilija	80 %
Kuntoliikkuja	76 %
Terveysliikkuja	74 %
Arki- ja hyötyliikkuja	71 %
Satunnaisliikkuja	69 %
Liikunnallisesti passiivinen	67 %

Hiihto vieläkin ykkösenä mutta menestymisodotukset ovat laimentuneet

Toisella kysymyksenasettelulla haettiin vastauksia siihen, missä kaikissa lajeissa suomalaisten tulisi menestyä hyvin kansainvälisesti. Vastauksia haettiin avoimella kysymyksenasettelulla. Tulos kielii siitä, mihin lajeihin kohdentuu vaatimuksia ilman, että vastaajille esitetään muistin avustukseksi listoja eri lajeista.

Käytännössä kaikki lajit saavat ainakin jonkin verran kannatusta. Kuitenkin useimpien lajien kohdalla toiveet kansainvälisestä menestymisestä jäävät korkeintaan yhden prosentin tasolle. Vain vajaa kymmenesosa (8 %) väestöstä ilmoittaa, että Suomen ei

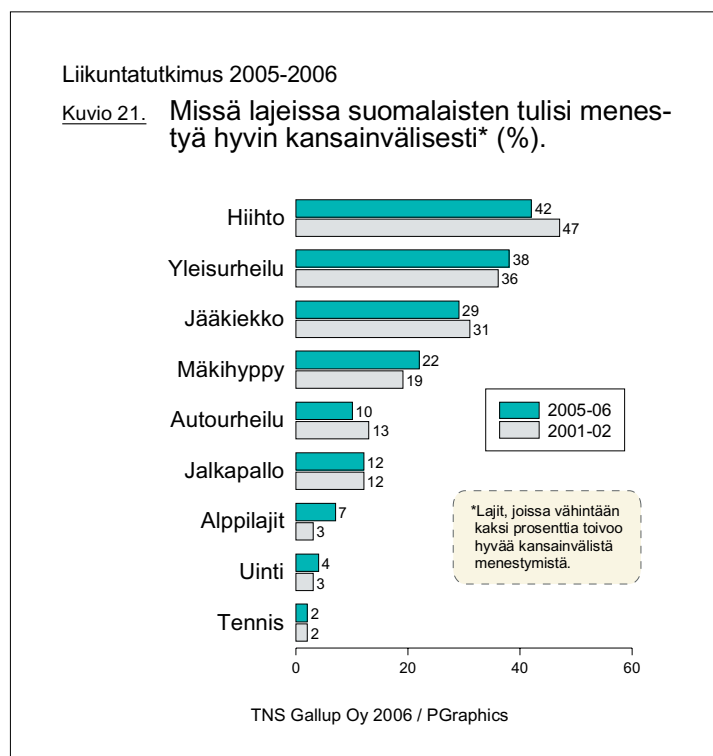
tarvitse menestyä yhtään missään lajissa. Keskimäärin vastaajat mainitsivat reilu kaksi lajia, joissa hyvää menestymistä odotetaan.

Eniten odotuksia hyvästä kansainvälisestä menestymisestä kohdentuu edelleen hiihtoon. Reilu kaksi viidesosaa (42 %) aikuisväestöstä odottaa huipputuloksia kansainvälisissä kilpailuissa. Kakkossijalle yltää yleisurheilu (38 %).

Lähelle yleisurheilua yltää jääkiekko, jossa reilu neljännes (29 %) odottaa hyviä tuloksia. Kun listaan lisätään mäkihyppy (22 %), autourheilu (10 %) ja jalkapallo (12 %), niin kaikki ne lajit, joihin kohdentuu merkittävässä määrin odotuksia, on lueteltu. Em. lajien lisäksi 2-7 prosenttia väestöstä ilmoittaa, että suomalaisten huippu-urheilijoiden pitäisi menestyä hyvin kansainvälisesti alppilajeissa, uinnissa ja tenniksessä.

Taulukko 21. Missä lajeissa suomalaisten tulisi menestyä hyvin kansainvälisesti? Lajit, joissa vähintään kaksi prosenttia toivoo hyvää kansainvälistä menestymistä (%).

	2001-02	2005-06
	%	%
Hiihto	47	42
Yleisurheilu	36	38
Jääkiekko	31	29
Mäkihyppy	19	22
Autourheilu	13	10
Jalkapallo	12	12
Alppilajit	3	7
Uinti	3	4
Tennis	2	2

Käsitykset ovat muuttuneet vain hieman viimeksi kuluneen neljän vuoden aikana. Hiihtoon kohdentuvat odotukset ovat jonkin verran vähentyneet. Vastaavasti mäkihyppyyn, alppilajeihin ja yleisurheiluun kohdentuu jonkin verran aiempaa enemmän menestymisodotuksia.

Naiset haluaisivat menestystä hiihdossa ja mäkihypyssä useammin kuin miehet. Miesten odotukset kohdentuvat naisia useammin yleisurheiluun, jääkiekkoon, jalkapalloon ja autourheiluun.

Vaatimukset hiihdon kansainvälisestä menestyksestä kasvavat vanhimman ikäluokan suuntaan. Kun 19-25-vuotiaista 27 % toivoo hiihtäjien pärjäävän kansainvälisillä laduilla niin 50-65-vuotiaista 55 %. Nuorten keskuudessa jääkiekkoon kohdentuu enemmän odotuksia kuin hiihtoon. Nuorista 47 % ilmoittaa, että Suomen pitäisi menestyä nimenomaan jääkiekossa.

Myös suhteessa jalkapalloon ilmenee iän mukaista riippuvuutta. Vaatimukset menestymisestä vähentyvät iän lisääntyessä. Yleisurheilun kohdalla riippuvuus on käänteistä. Menestymisodotukset ovat keskimäärää suurempia varttuneempien ikäluokkien keskuudessa.

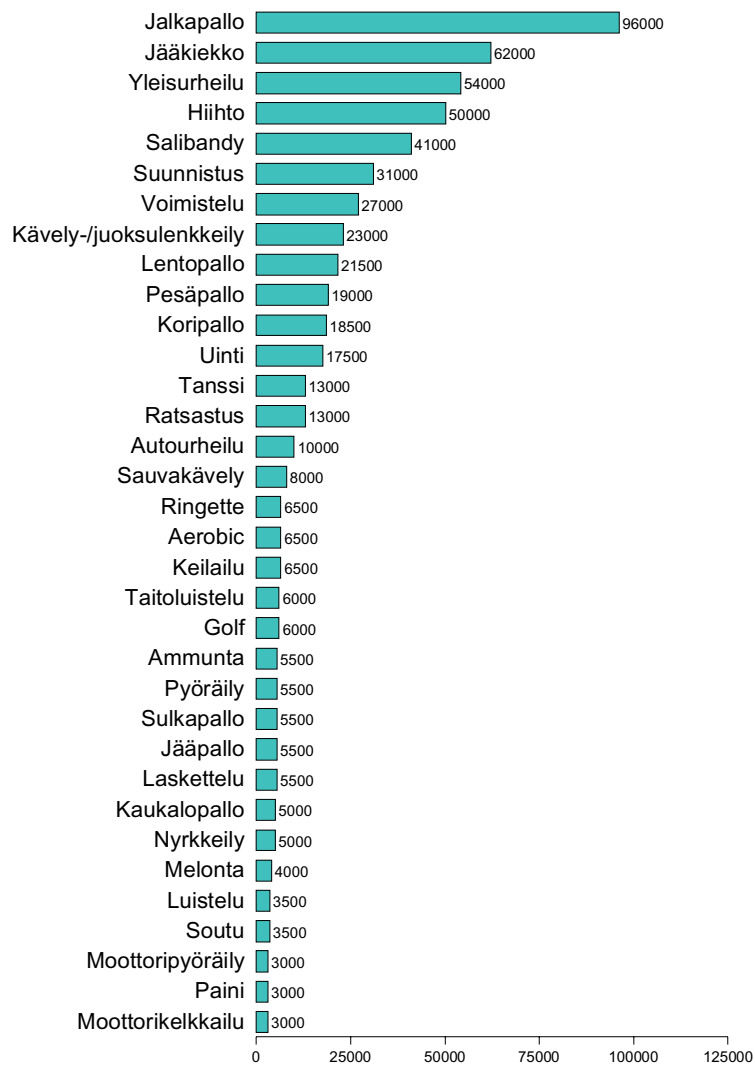
Liitetaulukko 1.

**Liikunnan vapaaehtois- ja kansalaistoimintaan osallistuvat yleensä eri lajeissa.
Vähintään 3.000 osallistujaa.**

	2001-02	2005-06
Jalkapallo	84.000	96.000
Jääkiekko	55.000	62.000
Yleisurheilu	60.000	54.000
Hiihto	66.000	50.000
Salibandy	33.500	41.000
Suunnistus	32.000	31.000
Voimistelu	28.000	27.000
Kävely-/juoksulenkkeily	13.500	23.000
Lentopallo	33.000	21.500
Koripallo	14.000	18.500
Pesäpallo	14.000	19.000
Uinti	12.000	17.500
Tanssi	11.000	13.000
Ratsastus	8.000	13.000
Autourheilu	5.000	10.000
Sauvakävely	5.000	8.000
Ringette	4.000	6.500
Aerobic	3.500	6.500
Keilailu	3.000	6.500
Taitoluistelu	4.500	6.000
Golf	alle 3.000	6.000
Ammunta	10.500	5.500
Pyöräily	6.500	5.500
Jääpallo	alle 3.000	5.500
Laskettelu	alle 3.000	5.500
Sulkapallo	4.000	5.500
Kaukalopallo	4.000	5.000
Nyrkkeily	alle 3.000	5.000
Melonta	alle 3.000	4.000
Luistelu	5.500	3.500
Soutu	alle 3.000	3.500
Moottoripyöräily	3.000	3.000
Moottorikelkkailu	alle 3.000	3.000
Paini	3.000	3.000

Liikuntatutkimus 2005-2006

Kuvio L1. Liikunnan vapaaehtois- ja kansalaistoimintaan osallistuvat yleensä eri lajeissa. Vähintään 3.000 osallistujaa (lukumäärä).

TNS Gallup Oy 2006 / PGraphics

Liikuntatutkimuksen 2005 - 2006 asiantuntijaryhmä:

Rainer Anttila, Suomen Liikunta ja Urheilu
 Pekka Jyrkiäinen, Helsingin kaupunki
 Jyrki Komulainen, LIKES-tutkimuskeskus
 Pasi Mäenpää, Nuori Suomi
 Kari Niemi-Nikkola, Suomen Olympiakomitea
 Jorma Savola, Suomen Kuntoliikuntaliitto
 Juhani Pehkonen, TNS Gallup

**Kansallinen
Liikuntatutkimus 2005 - 2006:
VAPAAEHTOISTYÖ**

Raportti sisältää tiedot liikunnan ja urheilun aikuisväestön osallistumisesta liikunnan ja urheilun vapaaehtoistyöhön tai luottamustehtäviin, vapaaehtoistyön määrät, kohteet ja tehtävät sekä liikunta-harrastamiseen käytettävät rahat, penkkiurheilu ja menestymisen toiveet.

Tutkimuksessa on haastateltu puhelimitse 5 505 19 - 65 -vuotiasta suomalaista helmikuun 2005 - tammikuun 2006 aikana.

Tutkimuksen ovat teettäneet Suomen Liikunta ja Urheilu, Suomen Kuntoliikuntaliitto, Nuori Suomi, Suomen Olympiakomitea ja Helsingin kaupunki. Tutkimuksen on toteuttanut TNS Gallup Oy sen on rahoittanut opetusministeriö.

Vastaava trenditutkimus on toteutettu aiemmin vuosina 1995, 1997.98, 2001-02. Kansallinen liikunta-tutkimus on ainoa säännöllinen liikuntalajien trenditutkimus Suomessa.

Vapaaehtoistyön raportin hinta on 15 euroa + toimituskulut. Sitä voi tilata SLU:n Sporttikaupasta: www.sporttikauppa.com tai sähköpostitse: sporttikauppa@slu.fi.

Raportin saa myös maksutta SLU:n kotisivuston materiaalisalkusta www.slu.fi/materiaalisalkku.

Kansallinen liikuntatutkimus 2005 - 2006 koostuu kolmesta julkaisusta: Vapaaehtoistyö (SLU), Lasten ja nuorten liikunta (Nuori Suomi) sekä Aikuisliikunta (Kuntoliikuntaliitto).

www.slu.fi

**Suomen Liikunta ja Urheilu
Finlands Idrott rf**

Käyntiosoite: Radiokatu 20, 00240 Helsinki

Postiosoite: 00093 SLU

Puh: (09) 348 121

Fax: (09) 3481 2602

Tilaukset: www.sporttikauppa.com